

Un nom per no oblidar l'horror

La col·locació de les llambordes Stolpersteine es vincula amb un projecte pedagògic amb els instituts
Banyoles s'afegirà el 6 de febrer a les localitats gironines que fan memòria de les víctimes del nazisme

La fotografia, inèdita, de Josep Soler i Soler (Banyoles, 1918-Hartheim, 1941) encara tenia la marca de les grapes, arrencada d'un àlbum familiar. Un tresor per als alumnes del professor d'història de l'institut Pla de l'Estany, Jordi Sureda, encarregats de la recerca d'un dels deportats banyolins víctimes del nazisme. Sureda i un grup d'alumnes van visitar una cosina llunyana, la Conxita, nascuda cinc anys després que Soler morís, al castell de Hartheim, un dels principals centres del programa d'eutanàsia nazi, on s'enviava els "inservibles" de les pedreres de Mauthausen-Gusen. El testimoni del familiar és indirecte i vague, remarca Sureda, fet que dificulta obtenir i completar la informació amb les mínimes dades biogràfiques de què ja es disposava gràcies al cens de deportats catalans

[<http://www.memoria.gencat.cat/ca/que-fem/banc-memoria-democratica/fons/deportats-catalans-i-espanyols-als-camps-nazis/>] que hi ha al Memorial Democràtic. "Hem fet treball de camp, amb l'entrevista al descendent, i hem tingut la sort de trobar la fotografia inèdita", remarca Sureda tot ressaltant l'"emoció" i l'"interès" amb què els alumnes han entomat el treball. "Si la memòria no la perseveres, la persona mor dues vegades. És a dir, la desaparició física i la desaparició històrica; no hi ha traça", recorda el professor Sureda. Amb relació a la distància dels joves, en el context actual d'auge de l'extrema dreta, Sureda explica que als seus alumnes de setze anys els intenta sensibilitzar i els recorda que en poc més d'any podran votar. "Són el futur, els remarco."

L'institut Pla de l'Estany és un dels quatre centres de secundària de Banyoles que durant un any han realitzat un projecte pedagògic de recerca dels deportats banyolins als camps d'extermini nazis, on els seus noms es van convertir en números. L'objectiu és restaurar-los la dignitat amb una iniciativa que és alhora un aprenentatge. L'acte institucional que és la col·locació de les llambordes Stolpersteine, amb les quals es recorda les víctimes del nazisme, s'acompanya així amb un projecte pedagògic amb el qual l'exercici de memòria històrica esdevé un acte de transmissió del passat pensant en clau de futur, amb aquests joves, futurs votants. Tot aquest treball s'ha coordinat a través del Grup de treball DEMD (Exili, Deportació i Holocaust) del Pla de l'Estany, que agrupa els professors d'història dels quatre centres. El portaveu, Jordi Sureda també destaca el treball en equip amb els diferents centres. A més de l'institut del Pla de l'Estany, s'hi han implicat el Pere Alsius, el Josep Brugulat i Escola Casa Nostra. Cada institut s'ha centrat en una de les víctimes. Així, l'alumnat de 4t d'ESO del Brugulat ha fet recerca sobre Gumersind Dilmé i Amagat (Banyoles, 1915-Tolosa, 1991), l'Escola Casa Nostra de Joaquim Batlle i Camps (Banyoles, 1912-Ternberg, 1943) i l'institut Pere Alsius, del deportat Antoni Oliva i Camps (Banyoles, 1916-Hartheim, 1941).

D'aquí una setmana, el divendres 6 de febrer, al matí, en horari lectiu, se celebrarà l'acte de col·locació de les llambordes davant les cases dels quatre deportats. S'ha volgut incidir en aquest aspecte pedagògic, més enllà d'un acte institucional amb representants del Memorial Democràtic, la Generalitat i l'Ajuntament. Així, el protagonisme el tindran les famílies i els estudiants. Un alumne representant de cada centre llegirà les dades del deportat que han estat treballant davant de la casa familiar on s'instal·larà la llamborda. Es començarà pel carrer Mata, 12 (Josep Soler i Soler), se seguirà pel carrer Nou, 9 (Gumersind Dilmé Amagat), posteriorment la plaça dels Estudis, 6 (Joaquim Batlle i Camps), i per últim el carrer Llibertat, 74 (Antoni Oliva i Camps). També es col·locarà un plafó al costat de l'Ajuntament en què s'explica el projecte, la biografia i la localització de les

llambordes. El dissabte 16 de maig es farà una ruta guiada.

Dues víctimes mésEl mes de desembre l'historiador Josep Calvet va fer una xerrada a l'Arxiu Comarcal del Pla de l'Estany sobre deportació de republicans als camps de concentració. Arran de la seva investigació, s'han descobert dos noms més de veïns vinculats a Banyoles. Calvet va localitzar Lluís Juncà i Torrent [http://www.elpuntavui.cat/opinio/article/8-articles/2600970-el-cinque-deportat.html] , nascut a Banyoles el 1916 i establert a Barcelona. L'altre deportat és Enric Segarra i Espinach. Nascut a Barcelona el 1906, va residir a Banyoles. Supervivent a Mauthausen, Segarra va deixar testimoni de la mort de Joaquim Batlle i Camps, un dels deportats banyolins i mort el 1943 a Ternberg, en una carta adreçada a la seva germana. Es recordaran al plafó que s'instal·larà a l'ajuntament.30 anys ensopegantEl procés per a col·locar una llamborda Stolpersteine és d'entre tres i quatre anys. El consistori banyolí les va demanar el novembre del 2021. Stolpersteine significa 'pedra que fa ensopegar', i és un projecte de l'artista alemany Gunter Demnig. Les primeres es van col·locar a Berlín el maig de 1996 dedicades a residents del bri de Kreuzberg. És el projecte de memòria descentralitzat més vast d'Europa. Perquè dispersades per empedrats de ciutats d'arreu permeten adonar-nos de la magnitud de la tragèdia. I els noms i cognoms, personalitzar l'horror i deixar el rastre històric. No només es ret homenatge a les persones assassinades, sinó també a les que van sobreviure. Cada llamborda és única i es fa a mà de manera especial. L'última llamborda que es va col·locar a la demarcació va ser el 24 de gener als Jardins Enric Morera de Figueres. Porta el nom de Faustino Molina Velázquez. Membre del cos de carabiners fidels a la República, a Mauthausen va emmalaltir i va ser enviat a Hartheim, on va ser assassinat el 28 de desembre de 1941.

Publicat a:

-Setmanari Girona 30-01-2026, Pàgina 8

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/2615915-un-nom-per-no-oblidar-l-horror.html>